

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง



การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เหมือนกระจกเงาที่ส่องให้เห็นถึงความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของการอบรมสั่งสอนในสถานฝึกหัดครู ดังนั้นจึงมีวรรณคดีที่เกี่ยวข้องในค่านการฝึกสอนนี้ในรูปของหนังสือ บทความ รายงานการประชุม หนังสือคู่มือ บทความในวารสารและวิทยานิพนธ์ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจปัญหา ทศนคติ หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การฝึกสอนรวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในบทนี้จะนำเอาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง "บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครูภาคใต้ของประเทศไทย" มาเรียบเรียงไว้ดังนี้

วรรณคดีในประเทศ

เชิญ วีระฉายา¹ กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นการเตรียมบุคคลที่จะออกไปประกอบอาชีพครู ให้สามารถนำเอาทฤษฎีการศึกษาที่ได้เรียนมาไปใช้ได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะปรากฏออกมาทางการฝึกสอนของนักเรียนครู นับตั้งแต่ความรู้ทางวิชาการ บุคลิกภาพ ความประพฤติ ความสามารถในการเป็นครู ตลอดจนเจตคติหรือความรู้สึกต่อการเป็นครูและอาชีพครู ดังนั้นการจัดทำเนื้องานค่านฝึกสอนจึงควร เป็นงานใหญ่ เป็นงานที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด และเป็นงานหนึ่งที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกันทุก ๆ ฝ่าย ไม่ใช่เป็นงานของคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเดียวเท่านั้น ผู้เขียนยังได้เสนอไว้ว่างานค่านการฝึกสอนควรมีลักษณะดังนี้

¹ เชิญ วีระฉายา, งานค่านการฝึกสอน เอกสารวิชาการวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ (แผนการพิมพ์วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์, 2516), หน้า 1-3.

1. จัดให้มีการเตรียมนักเรียนก่อนออกฝึกสอน โดยใช้เวลา 1 ภาคเรียน ใน 1 ภาคเรียนนี้จัดให้มีการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมนักเรียนครูให้พร้อมก่อนออกฝึกสอนเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านวิชาการทั้งวิชาสามัญและวิชาการศึกษา รวมทั้งเตรียมพร้อมทั้งด้านบุคลิกภาพของการเป็นครูอีกด้วย

2. การจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการฝึกสอนโดยเฉพาะกล่าวคือจัดและบริหารงานตั้งแต่การเตรียมนักเรียนก่อนออกฝึกสอนจนกระทั่งการจัดนักเรียนไปฝึกสอนและตลอดจนนิเทศการฝึกสอน

สำหรับการเตรียมนักศึกษาครุ นั้น วิชัย วงษ์ใหญ่² กล่าวว่า การจัดหลักสูตรควรเน้นให้มีการเรียนการสอนจำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียน นักศึกษาควรได้มีโอกาสไปสู่สังคมแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนและให้ประสบการณ์กว้างขวางด้วย ฉะนั้นการจัดหลักสูตรควรจะให้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สัมพันธ์กัน เช่น เมื่อเรียนภาคทฤษฎีแล้วควรมีภาคปฏิบัติได้ไปทดลองจริงๆ (Try out) ซึ่งการจัดภาคปฏิบัตินั้นอาจจะทำเป็น 4 ระยะด้วยกัน คือ

ระยะที่ 1 นักศึกษาอาจเรียนภาคทฤษฎีตอนเช้าและออกไปเรียนภาคปฏิบัติตอนบ่าย หรือภายใน 1 สัปดาห์ นักศึกษาอาจเรียนภาคทฤษฎี 2 วัน ภาคปฏิบัติ 3 วัน ระยะนี้นักศึกษาจะทำหน้าที่คล้ายครูช่วย (Teacher Aids) นอกจากนั้นนิสัยจะไต่สังเกตศึกษาถึงสภาพและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ชุมชน เมื่อนักศึกษาดับมาเรียนภาคทฤษฎีก็จะนำสิ่งที่ตนได้พบ ประสบการณ์ ปัญหา มาอภิปราย กับเพื่อนและอาจารย์ในชั้นเรียน

ระยะที่ 2 ระยะนี้ต้องการให้นักศึกษาเริ่มมีบทบาทในหน้าที่ครูมากขึ้น นักศึกษาจะช่วยครูประจำชั้นตรวจงาน เตรียมการสอนร่วมกับครูประจำชั้น ช่วยสอน

² วิชัย วงษ์ใหญ่ "การฝึกหัดครู", อุดมศึกษาและการฝึกหัดครู, (อยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, 2518), หน้า 72 -73.

นักเรียนเป็นกลุ่มตามความถนัดและวิชาที่สนใจตลอดจนศึกษาพฤติกรรมและการพัฒนาการ
ของเด็ก

ระยะที่ 3 ระยะนี้ต้องการให้นักศึกษามีบทบาทหน้าที่ที่มากขึ้นได้ทดลอง
สอนวิชาที่ตนถนัดประมาณ 1-3 ครั้ง เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองเกี่ยวกับการ
สอน เขาจะได้ตัดสินใจเลือกโรงเรียนฝึกสอนและระดับที่จะสอนได้ถูกต้อง

ระยะที่ 4 การฝึกสอน (Student Teaching) ระยะนี้เป็น
ระยะที่สำคัญที่สุดของการฝึกหัดครู นักศึกษาจะทราบว่าทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาวิชาใดที่นำ
มาใช้ได้มาก และวิชาใดที่ไม่ได้นำมาใช้เลย ภายหลังการฝึกสอนแล้วมีการสัมมนา นักศึกษา
ก็จะได้นำเสนอข้อคิดวิชาเพื่อที่จะได้ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและ
ตรงจุดมากขึ้นเพื่อช่วยให้การฝึกหัดครูมีคุณภาพดีขึ้น

สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการฝึกสอนนั้น สองศรี ชูติวงษ์
และสวัสดิ์ สุกนธรังษี³ กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกับการสอน
กล่าวคือนักเรียนครูที่ทำการสอนได้ก็ ควรจะออกไปปฏิบัติการสอนได้ก็พอสมควร แต่ในบาง
ครั้งหากวางแผนการสอนไว้ไม่ดีพอความสำเร็จในการฝึกสอนของนักเรียนครูก็ไม่อาจเป็น
กรณีในการคาดคะเนความสำเร็จในการทำการสอนจริง ๆ ไปได้ หากจะจัดโปรแกรม
การฝึกสอนให้เป็นกรณีวัดความสำเร็จในการปฏิบัติการสอนแล้ว โครงการฝึกสอนควรจะมี
มีคุณภาพอย่างน้อย 4 ประการ คือ

ประการแรก การวางแผนการฝึกสอนจะต้องให้สอดคล้องกับการฝึกหัดครู
ของมหาวิทยาลัย

³ สองศรี ชูติวงษ์ และสวัสดิ์ สุกนธรังษี, "การนิเทศการฝึกสอน",
วิทยากรย, ปีที่ 6, ฉบับที่ 7 (กันยายน, 2505), หน้า 50-52.

ประการที่สอง โครงการฝึกสอนที่ที่จะต้องมีการเตรียมนักเรียนครูให้พร้อมก่อนออกไปฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ควรเตรียมให้นักเรียนครูได้ทราบล่วงหน้า ควรฝึกให้นักเรียนครูรู้จักวิธีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล (Case Study) การร่วมมือกับสถานศึกษาในการวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน การเตรียมการสอน และประการสุดท้ายที่สำคัญที่สุดก็คือ ทศนคติที่ดี และความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

ประการที่สาม โครงการฝึกสอนที่ที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับการฝึกหัดครูชนบท เพราะครูส่วนใหญ่จะต้องออกไปประกอบหน้าที่ในชนบท การฝึกหัดครูของชาติจึงมุ่งที่จะผลิตครูออกไปทำการสอนและเป็นผู้นำของชนบท ฉะนั้นอาจารย์นิเทศก์ควรเตรียมให้นักเรียนครูได้เข้าใจหลักการฝึกสอนในชนบทว่าเป็นหลักการพัฒนาชนบทนั่นเอง

ประการที่สี่ โครงการฝึกสอนที่ที่จะต้องมีการนิเทศงานที่ดีในการนิเทศงานนั้น ผู้นิเทศจะต้องวางรายละเอียดในการดำเนินงานไว้อย่างดีถนัดว่าจะดำเนินการไว้อย่างไรบ้าง จะต้องหาทางให้นักเรียนครูทุกคนเห็นขอบครองของตนเอง ประการที่สำคัญที่สุดก็คือว่าอาจารย์นิเทศก์จะต้องวางโครงการนิเทศที่ไม่ใช่มีขอบเขตเพียงแต่การวัดผลให้คะแนนการฝึกสอนเท่านั้น โครงการฝึกสอนควรจะต้องจัดให้มีการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของนักเรียนครู และความก้าวหน้าทางปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ ด้วย วิธีประเมินผลเมื่อการฝึกสอนใกล้จะสิ้นสุดแล้วแต่อย่างเดียว เสมือนการทำหน้าที่เป็นตำรวจคอยจับผิดนักเรียนครู แล้วก็ให้คะแนนไปตามผิดน้อยผิดมาก ซึ่งถ้าเป็นดังนี้ก็จะไปเกิดผลสะท้อนเสียหายอย่างใหญ่หลวง ทำให้คุณภาพของโครงการฝึกสอนคอยลงไปมากมาย

ในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ โครงการฝึกหัดครูชนบท ณ วิทยาลัยครูลำปาง⁴
ได้สรุปเกี่ยวกับงานด้านฝึกสอน ว่าควรจะต้องประกอบด้วยต่อไปนี้

1. ฝ่ายเตรียมการฝึกสอน
2. ฝ่ายนิเทศการสอน ซึ่งอาจจะแบ่งได้
 - 2.1 นิเทศการสอนในเมือง
 - 2.2 นิเทศการสอนในชนบท
 - 2.3 นิเทศการสอนเด็กเล็กก่อนเกณฑ์บังคับ
3. ฝ่ายธุรการ ซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับ สารบรรณ การเงิน พัสดุ ยานพาหนะ ฯลฯ

เป็นต้น

ส่วนที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์นั้น วิชัย วงษ์ใหญ่⁵ กล่าวว่า อาจารย์นิเทศก์ควรทำงานด้วยความรัก ความรักในอาชีพ ไม่ควรเอาเปรียบเด็ก จะต้องทำความเข้าใจกับคำว่า นิเทศ และการตรวจ การที่อาจารย์นิเทศก์ไปตามโรงเรียน ก็เพื่อตรวจแนะนำแก้ไข ไม่ใช่ตรวจเพื่อฟ้องความผิด นอกจากเรื่องการนิเทศแล้ว จะต้องเข้าใจในกลวิธีสอนและศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ ควรจะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศการฝึกสอนมาแล้ว ถ้าจะให้ดีจริงควรจะได้มีประสบการณ์ในการสอนระดับที่จะไปนิเทศการสอนนั้นอย่างน้อย 3 ปี

⁴ วิทยาลัยครูลำปาง, การสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ โครงการฝึกหัดครูชนบท, (ลำปาง : แผนกเอกสารการพิมพ์วิทยาลัยครูลำปาง, 2517), หน้า 15.

⁵ วิชัย วงษ์ใหญ่, "ฝึกสอน" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 (เมษายน, 2514), หน้า 53.

ในการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ โครงการฝึกหัดครูชนบท ณ วิทยาลัยครูลำปาง⁶
ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรักในงานนิเทศ
2. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและความยุติธรรม
3. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. เป็นผู้รู้จักนำหลักจิตวิทยามาใช้ต่องานนิเทศ
5. เป็นผู้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้
6. เป็นผู้ที่มีใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นได้
7. เป็นผู้ที่มีความรู้ในงานนิเทศเป็นอย่างดี
8. เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนระดับประถมศึกษามาแล้วและสามารถสาธิตการสอนได้
9. เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะและความประพฤติเหมาะสมเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษาฝึกสอนและก่อให้เกิดศรัทธาแก่ผู้พบเห็น
10. เป็นผู้รู้จักปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าทันกับแนวความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ทางการศึกษาอยู่เสมอ

ชิปปลา⁷ (Shipla) ผู้เชี่ยวชาญของ UNESCO ซึ่งเป็นที่ปรึกษาทางการฝึกสอนประจำกรมการฝึกหัดครูได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

⁶ การสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ โครงการฝึกหัดครูชนบท ณ วิทยาลัยครูลำปาง, เรื่องเดิม, หน้า 48.

⁷ ออโตโต เจ ชิปปลา, เอกสารประกอบการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ ภูมิภาคกลาง (นอกกรุงเทพฯ) ครั้งที่ 2 31 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2520 ณ วิทยาลัยครูจันทบุรี กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ (แผนกการพิมพ์วิทยาลัยครูจันทบุรี, 2520), หน้า 34 - 41.

1. อาจารย์นิเทศก์จะต้องมีการพบปะประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียนฝึกสอน ครูพี่เลี้ยงวิธีสอนต่าง ๆ หลักสูตรของโรงเรียนตลอดถึงวิธีดำเนินงานที่อาจารย์นิเทศก์แต่ละคนใช้ในโรงเรียนฝึกสอน

2. อาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกันจัดทำหนังสือคู่มือการฝึกสอนซึ่งในหนังสือคู่มือการฝึกสอนนี้จะมีแนวคิดในการดำเนินการฝึกสอน กฎและระเบียบในการฝึกสอน ตลอดจนข้อเสนอแนะซึ่งอาจจะใช้กับสถานการณ์บางสถานการณ์ได้

3. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้เยี่ยมเยียนนักศึกษาฝึกสอนครูพี่เลี้ยง และครูใหญ่

4. อาจารย์นิเทศก์จะต้องทำหน้าที่สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ในการสังเกตการสอน อาจารย์นิเทศก์ควรนิเทศการสอนอย่างมีระบบ เช่น ใช้ระบบการนิเทศการสอนแบบการวิเคราะห์ปะทะสัมพันธ์ของแฟลนเคอร์ส (The Flanders System of Interaction Analysis) หรือระบบการศึกษาพฤติกรรมการสอนเป็นระยะ ๆ (A time motion study) หรือมีการจดบันทึกพฤติกรรมในการสอนของนักศึกษาฝึกสอนไว้เป็นอย่างดี เช่นการสอนที่ได้ปฏิบัตินั้นมีอะไรบ้างที่คิดและอะไรบ้างที่ควรแก้ไข ซึ่งการบันทึกนี้จะทำให้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในการสอนได้

5. อาจารย์นิเทศก์จะต้องพบปะนักศึกษาฝึกสอนตามลำพัง เพราะนักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนต่างก็มีความแตกต่างกันคนละแบบ

6. อาจารย์นิเทศก์จะต้องพบปะกับครูพี่เลี้ยงแต่ละคนตามลำพัง เพื่อจะได้อภิปรายกันถึงความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกสอนอภิปรายถึงการช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนวิธีการที่ครูพี่เลี้ยงควรปฏิบัติ อภิปรายเกี่ยวกับหลักสูตร ชั้นประถมศึกษา ตลอดจนถึงห้องเรียนและนักเรียนในชั้นเรียนเป็นต้น

7. อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้จัดให้มีสัมมนานักศึกษาฝึกสอนการสัมมนานี้ควรกล่าวถึงสิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนได้ทำดี เพื่อว่านักศึกษาฝึกสอนคนอื่นอาจนำไปใช้ในห้องเรียนของตนบ้าง นอกจากนั้นก็กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ที่มี และรวบรวมคำตอบหรือวิธีแก้ไขปัญหามาของนักศึกษาฝึกสอนคนอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้อยู่ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์

8. อาจารย์นิเทศก์ร่วมมือกับครูที่เลี้ยง ครูใหญ่ประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน

รวบรวมไว้ในต่างประเทศ

วิกกินส์ (Wiggins)⁸ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนว่ามีอยู่ 2 ประการคือ

1. ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดทักษะและเป็นครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยครูที่เลี้ยงช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนในขณะนั้น เพื่อจะให้นักศึกษาฝึกสอนเตรียมพร้อมที่จะรับผิดชอบชั้นเรียนของตน

2. เพื่อเป็นการเตรียมครูให้ตระหนักถึงงานสอนและเป็นการสำรวจว่าตนเองต้องการประกอบอาชีพหรือไม่ เพื่อที่ว่านักศึกษาที่ยังไม่มั่นใจจะเป็นครูก็จะได้พยายามทำให้ดีที่สุด

ในเรื่องเดียวกันนี้ เบอร์ (Burr)⁹ ได้กล่าวว่านักเรียนฝึกหัดครูควรได้ฝึกสอน เพื่อเป็นการทดลองปฏิบัติหาประสบการณ์ตรง เพื่อเพิ่มพูนทักษะการเป็นครู หรือเพื่อนำเอาทฤษฎีทางการศึกษาหรือจิตวิทยาไปทดลองใช้ในโรงเรียนฝึกสอน โดยครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ เมื่อเป็นดังนั้นนักเรียนฝึกสอนจะได้รับความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดีกว่าปล่อยให้เด็ก ๆ ถูก ๆ ควบคุมตนเองตามลำพัง ปราศจากคำแนะนำชี้ของทางให้ซึ่งกว่าจะสอนได้ก็เสียเวลานานและเป็นผลร้ายแก่เด็กด้วย

8

Sam P. Wiggins, "Why Student Teaching?" The Student Teacher in Action (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1957), pp. 4 - 5.

9

James B. Burr and Others, Student Teaching in the Elementary School (Appleton Century-Crafts, Inc., 1958), pp. 125 - 126.

สำหรับโครงการฝึกสอนนั้น อัดัมส์ และดิคกี้ (Adams and Dicky)¹⁰ ได้ให้ความเห็นว่าโครงการฝึกสอนที่คั้นจะต้องนำทางให้ศิษย์แสวงหาความรู้ความเข้าใจในขบวนการเรียนการสอนและเห็นเป็นพื้นฐานที่จะได้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาสถานการณ์จริง ๆ และเกิดทักษะในการชี้แนวทางการเรียนของนักเรียนซึ่งจะนำไปใช้ในชีวิตการเป็นครูต่อไป

คาลิค (Kalick)¹¹ ได้กล่าวถึงแนวทางในการฝึกสอนว่าโปรแกรมการฝึกสอนที่จะต้องมุ่งผลสำเร็จในท้องที่ฝึกสอนมากกว่าเน้นในหลักการศึกษาศาสตร์หรือจิตวิทยา เนื้อหาที่จะให้นักเรียนฝึกหัด ก่อนออกฝึกสอน ควรกรองแต่ที่ที่ควรประสบในท้องที่เรียนให้มากที่สุด

ส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์ในเทศกั้นนี้ ไพเรส (Pires)¹² ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ในเทศกั้นไว้ดังนี้

1. แนะนำนักศึกษาฝึกสอนในการเตรียมเนื้อหา บทเรียนก่อนนำไปสอน
2. แนะนำเรื่องการบริหารชั้นที่การสอน เพื่อช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถสอนด้วยความเชื่อมั่นและมีประสิทธิภาพ

10

Harold P. Adams and Frank G. Dicky, Basic Principles of Student Teaching (New York : American Book Company, 1956), p.2.

11

Perry M. Kalick, " New Direction in Teacher Training and Placement ", The Journal of Teacher Education. Vol 22, No.3 (1971), pp. 261 - 264.

12

Eaward A. Pires, Student Teaching Practices in Primary Teacher Training Institutions in Asia UNESCO (Bangkok:1967), pp.73 - 76.

3. ตรวจสอบทักการสอนของนักศึกษาฝึกสอนพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข
4. ช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนให้เขาได้ประเมินผลตนเองได้ค้นพบความสามารถชอบกพรองของตนเอง มีความตั้งใจที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในทุกทาง
5. ใช้เครื่องมือหลายอย่างในการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน เช่น ใช้แบบประเมินผลแบบตรวจคำตอบ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เป็นต้น
6. สนับสนุนให้นักศึกษาฝึกสอนได้ประเมินผลตนเอง
7. ให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ต่าง ๆ ในระหว่างการฝึกสอน เช่น การปฏิบัติสอนนักเรียน การศึกษาเด็ก การวัดความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็ก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษาฝึกสอน

สำหรับบทบาทของอาจารย์นิเทศซึ่งแตกต่างไปจากบุคลากรอื่น ๆ ของวิทยาลัยมีบทบาทดังนี้¹³

- (1) อาจารย์นิเทศปฏิบัติร่วมกับอาจารย์อื่น ๆ ในภาควิชาต่าง ๆ เพื่อเตรียมประสบการณ์ในการเป็นครูให้แก่นักศึกษาฝึกสอน
- (2) อาจารย์นิเทศไปเยี่ยมโรงเรียนเพื่อแนะนำนักศึกษาฝึกสอน
- (3) อาจารย์นิเทศเป็นวิทยากรที่จะให้ความช่วยเหลือเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนฝึกสอนให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ อาจารย์นิเทศก์ยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ

ดังนี้คือ¹⁴

1. ช่วยเหลือหัวหน้าแผนกฝึกสอนในการกำหนดตัวนักศึกษาฝึกสอน
2. ประมุขนิเทศนักศึกษาฝึกสอนให้ทราบถึงสภาพการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนจะไปสอน
3. คัดกรองประสานงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียนฝึกสอน
4. ให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับปรัชญาจุดมุ่งหมาย การดำเนินการ และเนื้อหาวิชาของโปรแกรมการฝึกหัดครู
5. เรียนรู้ถึง ปรัชญา จุดมุ่งหมาย การดำเนินการ และเนื้อหาวิชาของโปรแกรมโรงเรียนฝึกสอน
6. ช่วยเหลืออาจารย์นิเทศก์และบุคคลอื่น ๆ ที่ร่วมในการนิเทศให้เข้าใจถึงบทบาทของการนิเทศในโปรแกรมการฝึกหัดครู
7. ทำงานร่วมกับครูพี่เลี้ยงในการวางแผนการดำเนินโปรแกรมเพื่อให้ประสบการณ์แก่นักศึกษาฝึกสอน
8. สังเกตการสอน และให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาฝึกสอนเพื่อที่จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น
9. ปรึกษาหารือกับครูพี่เลี้ยงและบุคลากรอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน เพื่อจะช่วยให้ช่วยในการปรับปรุงการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนให้ดีขึ้น
10. ให้คำปรึกษาหารือแก่นักศึกษาฝึกสอนในปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาฝึกสอนที่กระทบต่อการสอน

11. เป็นผู้นำในการจัดสัมมนา หรือ การเตรียมการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน
12. ปรึกษาหารือกับบุคลากรในโรงเรียนฝึกสอนในเรื่องหลักสูตร วิธีสอน การจัดทำแผนการ เมื่อได้รับคำขอร้อง
13. วิเคราะห์และปรับปรุงทักษะวิชาชีพของตนเอง
14. ร่วมมือกับบุคลากรของวิทยาลัยครูและของโรงเรียนฝึกสอนในเรื่องการประเมินผล และปรับปรุงโปรแกรมการฝึกหัดครู

งานวิจัยในประเทศ

ใน พ.ศ. 2510 สุมณา ไตลังคะ¹⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การศึกษาปัญหา การนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู " โดยส่งแบบสอบถามไปให้อาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบทในสถาบันฝึกหัดครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู 26 แห่งรวมทั้งหมด 77 คน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ เสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพของอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. ควรลดชั่วโมงสอนของอาจารย์นิเทศก์ในสถาบันฝึกหัดครูทั้งนี้เพื่อให้ อาจารย์นิเทศก์ใช้เวลาส่วนใหญ่ทำหน้าที่นิเทศการสอนได้เต็มที่
2. ควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีโอกาสรับการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยน ผลงานที่ทำไปแล้ว หรือความรู้ใหม่ ๆ ทางด้าน การนิเทศการสอนอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
3. ควรให้อาจารย์นิเทศก์ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาชนบทเพิ่มเติมทั้ง ภายในประเทศและนอกประเทศ

¹⁵ สุมณา ไตลังคะ, "การศึกษาปัญหาการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัย ชาติวิทย์วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

4. อาจารย์นิเทศก์ควรมีโอกาสไปศึกษาและดูงานโครงการฝึกหัดครูชนบทในประเทศที่ดำเนินงานค่านนี้และประสบผลสำเร็จมากที่สุด

ในปี พ.ศ. 2511 พันธ์ หันนาคินทร์¹⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของสถาบันผลิตครู" ได้กล่าวถึงการจัดโปรแกรมการฝึกสอนว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้งานในด้านการฝึกสอนดำเนินไปได้อย่างดี และในการจัดโปรแกรมการฝึกสอนผู้จัดควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ต้องวางจุดประสงค์ของการฝึกสอนไว้อย่างแน่ชัด
2. ต้องแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิเทศการสอนไว้อย่างชัดเจน
3. นักศึกษาฝึกสอนควรได้รับการเตรียมตัวเบื้องต้นก่อนการฝึกสอน
4. ควรทราบว่านักศึกษาที่จะออกฝึกสอนมีความพร้อมหรือไม่
5. ระยะเวลาสำหรับการฝึกสอนควรจะนานพอที่จะให้นักศึกษาเข้าใจวิธีปฏิบัติต่อนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้ปกครอง
6. โปรแกรมการฝึกสอน ควรให้นักศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน
7. กฎเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการจัดโปรแกรมฝึกสอนควรเปิดทางให้นักศึกษาใช้ความคิดริเริ่ม ความอิสระในความคิด และความกล้าที่จะทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการสอนด้วย

¹⁶ พันธ์ หันนาคินทร์, "ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของสถาบันผลิตครู", (วิทยานิพนธ์เพื่อเลื่อนจากตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2511), หน้า 57 - 58.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ละออ การุณยะวณิช¹⁷ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "สภาพการฝึกสอนของนิสิตประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร" โดยส่งแบบสอบถามให้แก่ นิสิตฝึกสอนจำนวน 347 คน อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป 18 คน อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะ 13 คน สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับค่านิเทศก์ได้ดังนี้

1. จำนวนชั่วโมงที่อาจารย์นิเทศก์ทำหน้าที่นิเทศการสอนคนละ $1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์
2. อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปตรวจบันทึกการสอนของนิสิตเป็นประจำตามกำหนดตายตัวคือ ตรวจการสอนของนิสิตทุกคน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รองลงมาก็คือตรวจทุกคนสองสัปดาห์ต่อครั้ง
3. อาจารย์นิเทศก์วิชาเฉพาะทั้ง 13 คน ตรวจการเรียนการสอนของนิสิตบางคนก่อนที่จะดูการสอน
4. อาจารย์นิเทศก์ส่วนมากเห็นว่าควรให้นิสิตส่งเตรียมการสอน สัปดาห์ละครั้ง โดยเตรียมการสอนล่วงหน้า หนึ่งสัปดาห์
5. อาจารย์นิเทศก์เสนอความคิดเห็นว่า
 - 5.1 ควรให้มีการหมุนเวียนอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ไปนิเทศการสอนหลาย ๆ โรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปควรประจำอยู่ที่โรงเรียนตลอดเวลา
 - 5.2 ควรจัดสัมมนานิสิตฝึกสอนก่อนทำการฝึกสอนและระหว่างทำการฝึกสอน
 - 5.3 ควรดำเนินการประเมินผลให้ต่อเนื่องและร่วมมือกันทุกฝ่าย

¹⁷ ละออ การุณยะวณิช, "สภาพการฝึกสอนของนิสิตประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร", (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2512).

5.4 อาจารย์นิเทศก์ที่ประจำอยู่แต่ละโรงเรียนควรมีมาตรฐานความเอาใจใส่ดูแลนิสิตในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและอย่างเคียวกัน

ในปีเดียวกันนี้ สุกจิตต์ หนูนักดิ์¹⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทในจังหวัดพระนครและธนบุรี" ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทในจังหวัดพระนครและธนบุรีจำนวน 113 คน และนักศึกษาฝึกสอนที่สอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทจำนวน 420 คน สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ได้ดังนี้คืออาจารย์นิเทศก์น้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีเวลาน้อยไม่อาจทำงานด้านนี้ได้เต็มที่

ในปี พ.ศ. 2514 สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชย์¹⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 1" โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนสายสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนในด้านการสอน ด้านการวัดผล ด้านการจัดชั้นเรียนและการปกครองชั้น ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเจริญงอกงามทางอาชีพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่าความเห็นของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง ส่วนใหญ่สอดคล้องกัน แต่ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนค่อนข้างเห็นความสามารถของตนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า

¹⁸ สุกจิตต์ หนูนักดิ์, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทในจังหวัดพระนครและธนบุรี", วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

¹⁹ สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาวิชย์, "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 1", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

สถาบันฝึกหัดครูควรพิจารณาเลือกเฟ้นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นอาจารย์นิเทศก์และจัดให้ไปนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์ควรได้มีการวางแผนงานอย่างดีเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนและควรเป็นกันเองกับนักศึกษาฝึกสอน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ²⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา" โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์พี่เลี้ยงจำนวน 110 คน นักศึกษาฝึกสอน 110 คน และอาจารย์นิเทศก์ 9 คน ผลของการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์สรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์หลายคนไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ การนิเทศการสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท และมีงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนและการนิเทศการสอน การให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่นักศึกษาฝึกสอนในด้านการสอน และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาหมู่บ้านรวมทั้งการประชุมสัมมนานักศึกษาฝึกสอนทำได้ไม่มากนัก

2. อาจารย์นิเทศก์เห็นว่านักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในด้านของกลวิธีในการสอนที่ดี ไม่ชวนช่วยในการทำอุปกรณ์การสอน ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่สามารถแก้ปัญหาส่วนตัวของนักเรียน มีความลำบากในการสร้างขอทดสอบ และขาดเครื่องมือและงบประมาณในการปฏิบัติงาน เพื่อการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาหมู่บ้าน

3. อุปสรรคในการดำเนินโครงการฝึกหัดครูชนบทที่อาจารย์นิเทศประสบได้แก่นักศึกษาฝึกสอนสมัครไปสอนในโรงเรียนบางแห่งมากไป บางแห่งน้อยไป ทำให้ยากแก่การคัดเลือก วิทยาลัยไม่เคยจัดการสัมมนาหลังการฝึกสอนและมักจะขาดงบประมาณเพื่อการประชุมครูใหญ่และครูพี่เลี้ยงของโรงเรียนฝึกสอนในโครงการ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ดังนี้

²⁰ สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

1. ทางสถาบันฝึกหัดครูควรเพิ่มอาจารย์นิเทศก์ที่ทำการนิเทศการสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท และควรลดจำนวนชั่วโมงการสอนในวิทยาลัยครูให้น้อยลง
2. ในกรณีที่ต้องเปลี่ยนตัวอาจารย์นิเทศก์ ควรให้อาจารย์นิเทศก์ใหม่ได้ทดลองทำงานควบคู่ไปกับอาจารย์นิเทศก์คนเก่าอย่างน้อยหนึ่งเทอม เพื่อจะได้เกิดประสบการณ์
3. อาจารย์นิเทศก์ควรให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนด้านการสอน และการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนให้มากขึ้น
4. อาจารย์นิเทศก์ควรทำความเข้าใจกับครูพี่เลี้ยงในเรื่องแนวการนิเทศการสอนให้ตรงกัน เพื่อครูพี่เลี้ยงจะได้เข้าใจและให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนได้เต็มที่
5. ควรร่วมมือกันจัดการสัมมนาหลังการฝึกสอนทุก ๆ เทอมและความพิจารณาเชิญบุคคล หรือวิทยากรภายนอกเข้ามาร่วมในการสัมมนา
6. ควรพิจารณาวิทยากรภายนอกโดยเฉพาะ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เข้าร่วมในการประชุมนิเทศก่อนออกฝึกสอน โดยให้บรรยายในด้านความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชนในชนบทนั้น ๆ ตลอดจนความต้องการของประชาชนในชนบท

ในปีเดียวกันนี้ สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์²¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดเป็นของอาจารย์นิเทศก์ เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ" ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี ซึ่งเหมาะสมจะเป็นอาจารย์นิเทศก์ในเมืองมากกว่าในชนบท

ควรที่จะเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีและปริญญาโทสาขาการศึกษาในชนบทในสถานฝึกหัดครูและในมหาวิทยาลัย

21

สวัสดิ์ ทรัพย์จำนงค์, "การศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ", เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 160 หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู (โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518), หน้า 96-101.

2. อาจารย์นิเทศส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการเป็นอาจารย์นิเทศเลย

ควรจะจัดให้มีการปฐมนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศก่อนที่จะออกนิเทศ เรื่องที่ควรจะได้รับปฐมนิเทศ เช่น แนวทางปฏิบัติในการนิเทศการสอน วิธีดำเนินงาน โครงการฝึกหัดครูชนบท และวิธีทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

3. อาจารย์นิเทศมีงานที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป ทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ มีแต่ปริมาณ ขาดคุณภาพ

ควรจะทำางานหลักที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน เช่น งานสอนในวิทยาลัย สอนในโรงเรียนสาธิต ตลอดจนการทำวิจัยเกี่ยวกับการฝึกสอน

4. อาจารย์นิเทศต้องมีนักศึกษาฝึกสอนต้องดูแลมากเกินไป

อาจารย์นิเทศคนหนึ่งควรจะนิเทศการสอนภาคเรียนละไม่เกิน 20 คน และควรจะได้มีโอกาสนิเทศการสอนของนักเรียนฝึกสอนตลอดภาคฝึกสอนประมาณ 4 - 6 ครั้ง

5. การเดินทางไปนิเทศการสอนไม่ได้รับความสะดวก เนื่องจากมียานพาหนะน้อยไม่เพียงพอกับอาจารย์นิเทศ

ควรจัดโรงเรียนฝึกสอนเป็นกลุ่ม หรือแบ่งออกเป็นสายเพื่อสะดวกในการออกนิเทศ นอกจากนั้นกรมการฝึกหัดครูควรจะได้จัดสรรครุฑมอเตอร์ไซค์ให้วิทยาลัยครูใช้ในงานนิเทศการฝึกสอน

6. ขวัญในการทำงานของอาจารย์นิเทศไม่ดี ขาดความกระตือรือร้นในการนิเทศ ไม่คอยออกนิเทศการสอน และขอลาออกจากความเป็นอาจารย์นิเทศ

ควรชี้แจงให้อาจารย์นิเทศเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกหัดครูชนบท สร้างมาตรฐานและสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน สร้างความพึงพอใจในการทำงาน สร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติบังคับบัญชาให้อยู่บนรากฐานแห่งความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

ในพ.ศ. 2517 สมประสงค์ ประสงค์เงิน²² ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" โดยส่งแบบสอบถามให้อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทั้ง 7 แห่ง จำนวน 179 คน ผลของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์สรุปได้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ปรึกษาหารือร่วมกับครูพี่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน

2. ข้อที่เป็นปัญหามากคือ ปัญหาการจัดการโรงเรียนที่จะส่งนิสิตไปฝึกสอนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปนิเทศ การประชุมสัมมนาอาจารย์ใหญ่ อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์พี่เลี้ยงนิเทศการสอนไม่สม่ำเสมอ จำนวนอาจารย์นิเทศก์ไม่พอ

ผู้วิจัยได้เสนอแนะเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรเพิ่มจำนวนอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น โดยขอความร่วมมือกับอาจารย์ในภาควิชาต่าง ๆ และพิจารณาจำนวนโรงเรียนฝึกสอนให้เหมาะสม เพื่อที่จะให้อาจารย์นิเทศก์มีเวลาในการปฏิบัติงานนิเทศการสอนอย่างเพียงพอ

2. ควรจัดหายานพาหนะบริการให้แก่อาจารย์นิเทศก์เพื่อใช้ในการเดินทางไปนิเทศการสอน และในกรณีที่โรงเรียนฝึกสอนอยู่ห่างไกลมาก ควรให้อาจารย์นิเทศก์เบิกค่าพาหนะได้

3. ภาควิชาฝึกสอนและฝึกงาน ควรจะได้ประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกสอนแก่อาจารย์นิเทศก์ เพื่อจะได้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ หลักเกณฑ์ และระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในถูกต้องตรงกัน

²² สมประสงค์ ประสงค์เงิน, "ปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

4. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้จัดให้นิสิตในความคิดและของตนได้มีโอกาสประชุมพร้อมกัน เพื่อจะได้ทราบปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหานั้น
5. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการฝึกสอน สภาพของโรงเรียนฝึกสอนและชุมชนให้นิสิตฝึกสอนได้ทราบก่อนไปทำการฝึกสอน
6. อาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ร่วมปรึกษานหาหรือกับครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน เพื่อจะให้คำแนะนำแก่นิสิตฝึกสอนสอดคล้องกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2518 นาคยา ภัทรแสงไทย²³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร" ซึ่งสรุปผลที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์ได้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางด้านงานฝึกสอนน้อยคือมีประสบการณ์มาแล้ว 1 - 5 ปีเท่านั้น
2. อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่า เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนมีประสิทธิภาพ อาจารย์นิเทศก์ควรได้ศึกษาวิชาหลักการนิเทศการศึกษามนุษย์สัมพันธ์ ปรัชญาการศึกษา และการแนะแนว
3. นอกจากงานนิเทศการสอนแล้ว อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีงานสอนในคณะและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา เพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์นิเทศก์ควรรับผิดชอบ นิสิตฝึกสอนจำนวน 3 - 5 คน ต่อภาคการศึกษา
4. ในการคัดเลือกนักศึกษาฝึกสอนไปตามโรงเรียนฝึกสอนอาจารย์นิเทศก์ทุกคนเห็นพ้องกันว่า ควรให้จัดดำเนินการฝึกสอนในรูปคณะกรรมการ

²³ นาคยา ภัทรแสงไทย, "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ควรให้มีการเพิ่มอาจารย์นิเทศก์ให้มากขึ้น และอาจารย์นิเทศก์ควรรับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอนไม่เกิน 5 คน
2. การแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์ควรคัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์
3. ทางคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรควรจะได้ปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาวิชา โดยจัดให้นักศึกษาได้เรียนวิชาการประถมศึกษา การมัธยมศึกษา ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยาทางการศึกษา และการแนะแนวก่อนออกฝึกสอน
4. ควรมีการตกลงร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์ด้วยกันเกี่ยวกับการนิเทศการสอนทั้งด้านวิธีสอนทั่วไป และวิธีสอนวิชาเฉพาะ

ในปีเดียวกันนี้ ประนอม เคนชัย²⁴ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ นักศึกษาประสบปัญหาในเรื่องอาจารย์นิเทศก์ตั้งเกณฑ์การสอนไม่สม่ำเสมอ เรงรัดมากเฉพาะช่วงที่จะหมดกำหนดการฝึกสอน อุทิศเวลาในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอนไม่เพียงพอไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนพัฒนาพฤติกรรมการสอนเท่าที่ควร ชัดแย้งเกี่ยวกับคำแนะนำระหว่างอาจารย์นิเทศก์ในสายเดียวกันไม่ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษาและขาดความสนใจในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

²⁴

ประนอม เคนชัย, " ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

งานวิจัยในต่างประเทศ

ใน ค.ศ. 1959 คูก (Cooke)²⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องปริมาณมาตรฐานสำหรับการนำไปใช้ของคุณภาพมาตรฐานในโปรแกรมการฝึกสอนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงโครงการฝึกสอนให้เป็นที่พอใจแก่คณะครูและนักศึกษาและเพื่อช่วยให้การฝึกสอนได้ผลดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการฝึกสอนในสถาบันการศึกษาชั้นสูงในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา 84 แห่ง ซึ่งสรุปผลการค้นพบได้ดังนี้

1. ระยะเวลาของการฝึกสอนควรจะเป็นอย่างน้อยที่สุด 9 สัปดาห์สำหรับโครงการฝึกสอนเต็มวัน และ 18 สัปดาห์ สำหรับโครงการฝึกสอนครึ่งวัน
2. ควรจะจัดให้อาจารย์นิเทศก์ได้มีเวลาสำหรับนิสิตฝึกสอนเต็มเวลาอย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
3. อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย ควรเป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาโท มีความรู้ในเรื่องการนิเทศพอสมควร และเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านการสอนมาแล้วเป็นเวลา 3 ปี ถึง 5 ปี
4. ในภาคเรียนหนึ่งสำหรับชั้นประถมไม่ควรจัดให้อาจารย์นิเทศก์กับนิสิตฝึกสอนเกินกว่า 1 คน และในระดับมัธยมไม่ควรเกิน 2 คน
5. ไม่ควรให้นิสิตฝึกสอนที่สอนเต็มวัน เรียนวิชาใด ๆ ขณะทำการฝึกสอน ถ้าเป็นนิสิตฝึกสอนครึ่งวัน อาจอนุญาตให้เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสอนได้ แต่ไม่ควรเกิน 2 วิชา
6. ควรจัดให้นิสิตฝึกสอนได้ฝึกสอนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้ที่พักของนิสิต

25

Dan Boy Cooke, " Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Programs, Dissertation Abstracts International Vol. 20 No.9 (February, 1960), p.3645A.

7. นิสิตฝึกสอนควรจะได้ร่วมในกิจกรรมของชุมชนขณะทำการฝึกสอน แต่ควรเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน

8. นิสิตฝึกสอนควรได้รับคำแนะนำจากอาจารย์พี่เลี้ยงตลอดเวลา 5 วันแรก ให้มีความเข้าใจและสามารถประเมินผลตัวเองได้

ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 เพตตี้ (Petty)²⁶ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกสอนของมหาวิทยาลัยโอเรกอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลของการวิจัยสรุปผลดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยครูในโรงเรียนฝึกสอน และบุคลากรจากมหาวิทยาลัย เพื่อตรวจสอบถึงจุดมุ่งหมายของโครงการฝึกสอนและทำการประเมินผลงานโครงการฝึกสอน

2. อาจารย์นิเทศก์ที่มีความสามารถในภาษาต่างประเทศควรจะไปทำหน้าที่นิเทศการสอนให้แก่นักศึกษาฝึกสอนที่ทำการสอนภาษาต่างประเทศ

3. อาจารย์นิเทศก์ควรมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการสัมมนาแก่นิสิตฝึกสอนที่ตนไปสังเกตการสอนในชั้นตามโรงเรียนต่าง ๆ

4. ควรกำหนดไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรไปเยี่ยมนิสิตฝึกสอนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนอย่างน้อยที่สุดก็ครั้งโดยกำหนดไว้ในนโยบายของมหาวิทยาลัย

26

Rodney William Petty, " The Role of the University Supervisor in the Student Teacher Program at the University of Oregon, Dissertation Abstracts International, Vol 25 No.10(Aprill, 1965), pp. 5769 A - 5770 A.

ในปี ค.ศ. 1966 คอว์เนตต์ (Cornett)²⁷ ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาว่ามีการวิจัยใดบ้างเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนที่ทำการวิจัยไว้ก่อน ค.ศ. 1950 และศึกษาว่าสถานะในปัจจุบันเป็นอย่างไร เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน รวมทั้งศึกษาแนวโน้มของการนิเทศโดยท่านายจากการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมาแล้ว สรุปการวิจัยส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์นิเทศก์ได้ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ควรจะมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ
 - 1.1 ควรแนะนำให้อาจารย์ที่เลี้ยงโคหราวรายละเอียดยเกี่ยวกับวิทยาลัยและนิสิตฝึกสอน
 - 1.2 สัมภาษณ์นิสิตฝึกสอนเพื่อทราบประสบการณ์ต่าง ๆ
 - 1.3 เป็นสื่อกลางระหว่างอาจารย์ที่เลี้ยงกับนิสิตฝึกสอน
 - 1.4 ช่วยเหลือในการกำหนดงานให้แก่ นิสิตฝึกสอน
 - 1.5 เป็นผู้นำในการสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกสอน
 - 1.6 สร้างขวัญ กำลังใจ และช่วยนิสิตฝึกสอนในการวางแผนการปฏิบัติงานสอนในชั้นและงานที่นอกเหนือจากการสอน
2. อาจารย์นิเทศก์ควรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ปฐมนิเทศนิสิตฝึกสอน
 - 2.2 กระตุ้นนิสิตฝึกสอนให้มีความรับผิดชอบ
 - 2.3 ติดตามการวัดผลประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.4 เป็นผู้ชักนำให้นิสิตฝึกสอนเข้าสู่วิชาชีพครู
 - 2.5 ช่วยเหลือนิสิตฝึกสอนในการวางแผนเกี่ยวกับชั้นเรียน

27

Joe Delayne Cornett, " A Survey of Research ~~relatium~~ to supervision of student Teacher at the Secondary Level", Dissertation Abstracts International Vol.27 No.3 (September, 1966), p. 686 -A.

- 2.6 เป็นผู้ดำเนินการปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- 2.7 สังเกตการสอนและวิจารณ์เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงให้ดีขึ้น
- 2.8 เป็นผู้ดำเนินการทดลองและวิจัย

ต่อมาในปี ค.ศ. 1967 แคปแลน (Kaplan)²⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจเจตนาที่คาดหวังของอาจารย์นิเทศก์การฝึกสอนตามความคาดคะเนของนิสิตฝึกสอนครูที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความเข้าใจแตกต่างกันในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ด้านการวัดผลและการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
2. อาจารย์นิเทศก์ที่รองรับหน้าที่อื่นด้วยมักจะขาดความตระหนักในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะที่เป็นอาจารย์นิเทศก์
3. การขาดการติดต่อประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์ครูที่เลี้ยง และนิสิตควรได้รับการพิจารณา

ในปี ค.ศ. 1971 ชีสโบรท์ (Cheesebrough)²⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิภาพของอาจารย์นิเทศก์ในความคาดหมายของนักศึกษาฝึกสอนระดับชั้นประถมและครูที่เลี้ยง ผลของการวิจัยได้ดังนี้

²⁸

Leonard Kaplan, " An Investigation of the Role Expectations for College Supervisors of Student as viewed by Student Teachers, Supervising Teachers and College Supervisors," Dissertation Abstracts International, Vol. 28, No. 2 (August, 1967), p 517 - A.

²⁹

Dean Lewis Cheesebrough, " Effective and Ineffective behavior of the College Supervisor as Perceived by Elementary student Teachers and Cooperating Teachers, " Dissertation Abstracts International Vol. 32, No. 5 (November, 1971), p. 2335 - A.

1. อาจารย์นิเทศก์ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่ให้คำยกย่องสนับสนุน และกระตุ้นความสนใจ เมื่อได้เสนอการวัดและประเมินผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติของ นักศึกษาฝึกสอน
2. อาจารย์นิเทศก์ได้รับความคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่ใช้กลวิธีในการวัดผลที่จะช่วยให้ นักศึกษาฝึกสอนวัดผลได้ด้วยตนเอง
3. นักศึกษาฝึกสอนมีความต้องการแตกต่างกันในการที่จะทราบกำหนดการ สังเกตการสอนของอาจารย์นิเทศก์
4. นักศึกษาฝึกสอนต้องการข้อเสนอแนะจากอาจารย์นิเทศก์ในเรื่องการปรับปรุง การสอน การควบคุมชั้นเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู
5. นักศึกษาฝึกสอนบางส่วนตั้งข้อสังเกตว่า การวิจารณ์ลักษณะส่วนตัวบางอย่างจะเป็นสิ่งกีดขวางพัฒนาการด้านวิชาชีพของตน
6. นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่พอใจในการปฏิบัติงานนิเทศ การสอนของอาจารย์นิเทศก์
7. อาจารย์นิเทศก์ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี
8. ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนคาดหวังว่าอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ทำหน้าที่ ในการพัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่รวมในโครงการฝึกสอน
9. นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควร จะมีการติดต่อและให้ความร่วมมือกันให้มาก
10. นักศึกษาฝึกสอนและครูพี่เลี้ยงคาดหวังว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะต้อง สังเกต การสอนของนักศึกษาฝึกสอนมากพอที่จะนำไปตัดสินใจในการวัดผลขั้นสุดท้าย

ในปีเดียวกันนี้เบคเกอร์ (Baker)³⁰ ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการบรรยายสรุปเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอนระดับชั้นประถมศึกษาในมลรัฐเพนซิลวาเนีย มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะนำเอาผลของการวิจัยมาปรับปรุงโปรแกรมการฝึกสอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในมลรัฐเพนซิลวาเนียจำนวน 57 โรงเรียน ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกับผลการวิจัยของรัฐอื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติและนโยบายของโปรแกรมการฝึกสอน
2. การจัดโปรแกรมการฝึกสอนระดับประถมของรัฐนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วงเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา และได้มีการวางแผนเปลี่ยนแปลงแก้ไขไว้ล่วงหน้า
3. การปฏิบัติที่แตกต่างกันนั้นดูเหมือนว่าจะเป็นการแข่งขันสำหรับโรงเรียนฝึกสอนในการค้ำประกันเพื่อให้ได้นักวิชาการและพนักงาน และการขาดความเป็นแบบอย่างเดียวกัน ของโปรแกรมต่าง ๆ จะเป็นสิ่งจำเป็นในเรื่องการนิเทศซึ่งจะต้องได้รับการแนะนำจากแผนการศึกษาของรัฐ
4. จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากรัฐและรัฐบาลกลาง ถ้าหากว่าโปรแกรมการฝึกสอนของรัฐเพนซิลวาเนียยังคงดำเนินขยายโครงการและการปรับปรุงให้ดีขึ้น

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. จะต้องมีการติดตามผลโปรแกรมอย่างเพียงพอและมีระเบียบ
2. จะต้องมีกรเตรียมครุอย่างระบบให้แก่ชนบท อะพาลาเชีย
3. จะต้องมีข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับครูพี่เลี้ยงสูงขึ้น
4. การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนระดับประถมศึกษาวิทยาลัยครูจะต้องดำเนินการให้เข้มข้นและปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือมิฉะนั้นก็ต้องมอบความรับผิดชอบให้แก่โรงเรียนฝึกสอนรับไป

5. สำหรับผู้ร่วมงานทั้งนักวิชาการและพนักงาน- (Professional and clerical) สถานฝึกหัดครูจะต้องจัดทำให้แก่โครงการฝึกสอน

ในปี ค.ศ. 1973 สไปเวร์ (Sprivey)³¹ ได้ทำการวิจัยเรื่องการทำนายผลสำเร็จที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับจากโปรแกรมการฝึกสอนในช่วงปี ค.ศ. 1900-1971 การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาไม่ได้ประสบผลสำเร็จทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนประสบผลสำเร็จได้แก่การที่นักศึกษาฝึกสอนฉลาดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงตัวในเรื่องบุคลิกภาพ เช่นสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ รู้จักการควบคุมอารมณ์และการเป็นคนช่างสังเกต
2. การที่นักศึกษาฝึกสอนฉลาดขึ้น หรือมีความสามารถเพิ่มขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลและความสามารถของนักศึกษาฝึกสอนประกอบกัน
3. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอนได้แก่ การมีโอกาสเลือกสถานที่ฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง ระยะเวลาของการฝึกสอน สภาพของอารมณ์ของนักศึกษาฝึกสอนในขณะที่ทำการสอนอยู่ และบรรยากาศในโรงเรียนฝึกสอน
4. อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอน
5. ความสามารถยอมขึ้นอยู่กับความสำเร็จ ดังนั้นความสำเร็จส่วนหนึ่งของนักศึกษาฝึกสอนเกิดจากความมีสัมพันธอันดีกับนักเรียนด้วย
6. โปรแกรมการฝึกสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอน ดังนั้นสถาบันฝึกหัดครูควรจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน การดำเนินงานและการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน

31

Don Ray Spivey, " The Prediction of Student Teaching Success in Teacher Education Programs : Development and Present status, " Dissertation Abstracts International, Vol.33 No.8 (February, 1973), pp. 4227 - 4228 - A.

7. จุดมุ่งหมายของการประเมินผลความสำเร็จของโปรแกรมการฝึกสอน ขึ้น
กับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลว่ามีมาตรฐานเพียงใด

ต่อมาในปี ค.ศ. 1973 คุณเคอร์ (Kunde)³² ได้ทำการวิจัยเรื่อง
บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในความคิดเห็นของผู้อำนวยการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่
เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนเพื่อที่จะสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของ
กับการฝึกสอนที่เขาคาดหวังว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะเป็นอย่างไร โดยได้ส่งแบบสอบถาม
ไปยังผู้อำนวยการฝึกสอน 30 คน อาจารย์นิเทศก์ 60 คน ครูพี่เลี้ยง 122 คน และ
นักศึกษาฝึกสอน 182 คน ผลจากการวิจัยสรุปผลที่สำคัญ ๆ ได้ว่าไม่มีข้อแตกต่างอย่างเห็น
เด่นชัดในเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติอยู่บทบาทที่อาจารย์นิเทศก์
อยู่นี้จะให้บรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวังนั้นไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงส่วนที่สำคัญ ๆ
มากนัก แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์นิเทศก์ในความคาดหวังนั้นขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละ
กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในปีเดียวกันนี้ แอชบี (Ashby)³³ ได้ทำการศึกษารูปแบบของอาจารย์
นิเทศก์ตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ โดยส่งแบบ
สอบถามให้ครูพี่เลี้ยง 67 คน นักศึกษาฝึกสอน 63 คน และอาจารย์นิเทศก์ 13 คน
ผลของการวิจัยพบว่า

32

Dorothea June Kunde, "The Role of The College Supervisor:
An Analysis of the Perceptions held by directors of Student Teaching
College Supervisor, Cooperating Teachers and Student Teachers".
Dissertation Abstracts International Vol. 34 No. 3 (September, 1973),
pp. 1162 - A. - 1163 - A.

33

Mary Claire Ashby, "The Role of the College Supervisor:
Expectations of Cooperating teachers, Student Teachers, and College
Supervisors.", Dissertation Abstracts International, Vol. 34 No. 5
(November, 1973), pp. 2428 - A - 2429 - A.

1. ส่วนใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์คล้ายคลึงกัน
2. การประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับอาจารย์นิเทศก์อยู่ในเกณฑ์ดี
3. ทั้งอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ควรจะได้ตรวจบันทึกการสอนประจำวันของนักศึกษาฝึกสอนและควรรีใช้ Video.- Tape เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการประเมิน ผลนักศึกษาฝึกสอน

ใน ค.ศ. 1974. วอเตอร์ (Waters)³⁴ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในระดับประถมศึกษาในมลรัฐจอร์เจีย เพื่อต้องการทราบว่าบทบาทอะไรบ้างที่เป็นบทบาทตามอุดมคติสำหรับอาจารย์นิเทศก์โดยให้ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลของการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. มีความแตกต่างกันระหว่างบทบาทที่อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติอยู่จริงกับบทบาทในอุดมคติของอาจารย์นิเทศก์
2. มีความแตกต่างกันของกลุ่มผู้ตอบที่ปรารถนาบริการจากอาจารย์นิเทศก์มากกว่าที่ใคร่บอญ
3. นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นไม่พอใจในบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ปฏิบัติอยู่ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับหน้าที่ ด้านการประสานงาน การเป็นที่ปรึกษา และด้านการสอน

34

Betty Hale Waters, " Role Expcetation of the college Supervisor of Elemantary Student Teachers in the State of Georgia", Dissertation Abstracts International, Vol. 34 No.8 (February, 1974), pp. 497 -A-4976-A.

ในปีเดียวกันนี้ สตรีงเฟลโล (Stringfellow)³⁵ ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในการนิเทศการสอนชั้นมัธยมศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยอลาบามา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำคู่มือสำหรับอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย และเพื่อเปรียบเทียบลักษณะบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยอลาบามา กับบทบาทอาจารย์นิเทศก์ในสถาบันฝึกหัดครูอื่น ๆ จากผลของการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันอย่างมากเกี่ยวกับรายละเอียดในการจัดดำเนินการฝึกสอนในระดับมัธยม อาจารย์นิเทศก์มีความรับผิดชอบอย่างคืดคือการฝึกสอน และการสัมมนาของนิสิตฝึกสอน นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของอาจารย์นิเทศก์จะเปลี่ยนแปลงไปตามวิธีดำเนินการฝึกสอนและพบว่ามหาวิทยาลัยอลาบามา ยังเป็นผู้นำในการใช้ประสบการณ์ในห้องทดลอง เช่น การสอนแบบแบบจุลภาค (Microteaching) และการใช้เทปบันทึกภาพ (Vedio - Tape) ในการสัมมนานิสิตฝึกสอน

ในปลายปีเดียวกันนี้ แบน-คาวอน (Bandawal)³⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครูในอาฟกานิสถาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนที่จะเป็นครูในอนาคตและมุ่งค้นหาขีดความสามารถที่จะกระตุ้นโปรแกรมฝึกสอนที่ใช้อยู่แพร่หลายในอาฟกานิสถานให้เกิดความคิดใหม่และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การวางแผนเกี่ยวกับประสบการณ์ต้องร่วมกันระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์นิเทศก์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกสอนมีคุณค่ามากในการฝึกประสบการณ์ การตัดสินใจ

35

Denver clarence Stringfellow, " The Role of the University of Alabama Supervisor of Secondary Student Teaching, " Dissertation Abstracts Internatinal Vol 34. No.10 (April, 1974), p. 7001 - A .

36

Juma Gul Bandawal, " A Proposed Student Teaching Program for Teacher Training Instructions in Afghanistan ", Dissertation Abstracts International, Vol. 35 No. 6 (December, 1974), p. 3558 - A.

และซอกคิเห็นของครูพี่เลี้ยง มีบทบาทสำคัญในการวัดผลนักศึกษาฝึกสอนและประการสุดท้าย นักศึกษาฝึกสอนควรได้พบสภาพการณ์ต่าง ๆ มากกว่าสถานการณ์ที่ได้รับจากห้องเรียนเพียงห้องเดียว

จะเห็นว่าบรรณคดีและงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศดังโกลาโลมาแล้วข้างต้นนั้น มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก พอที่จะสรุปได้ดังนี้คือ เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นผู้ที่มีวุฒิระดับปริญญาโท มีความรู้ในเรื่องการนิเทศการฝึกสอนพอสมควร และควรเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการสอนระดับประถมศึกษามาแล้ว และสามารถสาธิตการสอนได้ นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์ควรได้ศึกษาวิชาหลักการนิเทศการศึกษา มนุษยสัมพันธ์ ปรัชญาการศึกษา และการแนะแนว นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้ที่มีศรัทธาในงานนิเทศ มีคุณธรรมและความยุติธรรม และเป็นผู้ที่รู้จักนำหลักจิตวิทยามาใช้ของงานนิเทศการฝึกสอน เป็นผู้รู้จักปรับตัวให้ทันกับแนวความคิดแปลก ๆ ใหม่ ทางการศึกษาอยู่เสมอ

เกี่ยวกับบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นผู้สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง ตรวจบันทึกการสอนของนักศึกษาฝึกสอนพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติในการฝึกสอน สภาพโรงเรียนฝึกสอนและชุมชนให้นักศึกษาฝึกสอนทราบ และรับผิดชอบในการกำหนดการประชุมสัมมนา นักศึกษาฝึกสอนประจำหน่วยที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งร่วมมือกับครูพี่เลี้ยงครูใหญ่ประเมินผลของนักศึกษาฝึกสอน ส่วนบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในด้านวิชาการนั้น อาจารย์นิเทศก์ควรมีการพบปะประชุมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียน นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง วิธีสอนต่าง ๆ หลักสูตรของโรงเรียน ตลอดจนวิธีดำเนินงานที่อาจารย์นิเทศก์แต่ละคนนำไปใช้ในโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ร่วมกันจัดทำคู่มือการฝึกสอน แนะนำนักศึกษาฝึกสอนในการเตรียมเนื้อหา บทเรียน ก่อนนำไปสอน ตลอดจนเป็นผู้ให้ความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนฝึกสอนเกี่ยวกับปรัชญา จุดมุ่งหมาย การดำเนินการและเนื้อหาวิชาของโปรแกรมการฝึกหัดครู และอาจารย์นิเทศก์จะต้องเป็นผู้นำในการทดลอง

และวิจัยในค่านการนิเทศการฝึกสอน

เกี่ยวกับโครงสร้างและการดำเนินการจัดการนิเทศการฝึกสอน ควรจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบค่านการฝึกสอนโดยเฉพาะ รับผิดชอบและบริหารงานตั้งแต่การเตรียม นักศึกษาฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน จัดนักศึกษาไปฝึกสอน และติดตามนิเทศการฝึกสอน ระยะ ของการฝึกสอนควรจะเป็นอย่างน้อย 9 สัปดาห์ สำหรับโครงการฝึกสอนเต็มวัน และ 18 สัปดาห์สำหรับโครงการฝึกสอนครึ่งวัน สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศ กั้น ควรมีการหมุนเวียนอาจารย์นิเทศไปนิเทศการสอนหลาย ๆ โรงเรียน ควรจัด ชั่วโมงสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู เพื่อให้อาจารย์ใช้เวลาทำหน้าที่นิเทศการสอนได้เต็มที่ ควรจัดให้มีการประชุมนิเทศให้กับอาจารย์นิเทศก่อนออกนิเทศ นอกจากนั้นอาจารย์นิเทศ กั้นหนึ่งคนควรรับผิดชอบนักศึกษาฝึกสอนไม่เกิน 5 คน และอาจารย์นิเทศกั้นควรมีโอกาส นิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนตลอดภาคการฝึกสอนประมาณ 4 - 5 ครั้ง

เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอนในค่านองค์ประกอบ ทางค่านบริหารนั้น สถาบันฝึกหัดครูควรพิจารณาเลือกเฟ้นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นอาจารย์ นิเทศกั้นควรบรรจุขวัญอาจารย์นิเทศกั้น โดยการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน สร้าง สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้อบังคับบัญชาให้อยู่บนรากฐานแห่งความเคารพนับ ถือซึ่งกันและกัน ควรจัดโรงเรียนฝึกสอนเป็นกลุ่มหรือแบ่งออกเป็นสภ และจัดหายาน พาหนะบริการให้แก่อาจารย์นิเทศกั้นเพื่อใช้ในการเดินทางไปนิเทศการฝึกสอน และในกรณี ที่โรงเรียนฝึกสอนอยู่ห่างไกลควรให้อาจารย์นิเทศกั้นเบิกค่าพาหนะได้ ส่วนองค์ประกอบ ที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอนทางค่านวิชาการ การจัดหลักสูตรฝึกหัดครูควรเน้นมิให้ การเรียนการสอนจำกัดอยู่ภายในห้องเรียน นักศึกษาควรได้มีโอกาสไปสู่สังคมแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนและให้ประสบการณ์กว้างขวาง ควรเน้นให้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้สัมพันธ์กัน และนักศึกษาควรจะได้รับการเรียนวิชาที่จำเป็น ต่อการฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน

งานส่วนใหญ่ที่สรุปข้างต้นนั้นจะเน้นถึงข้อคิดเห็นหรือทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์นิเทศก์ การสำรวจบทบาทภาระหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ตามความคาดคะเนของบุคคลต่าง ๆ อันได้แก่นักศึกษาฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ ตลอดจนศึกษาโครงสร้างและการดำเนินงานการฝึกสอนและองค์ประกอบที่ส่งเสริมการนิเทศการฝึกสอน ทั้งนี้เพื่อหาหนโยบายที่เหมาะสมสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจะนำไปสู่การเตรียมครู ที่มีคุณภาพสำหรับการอบรมสั่งสอนเยาวชนที่จะเป็นกำลังของสำคัญของประเทศต่อไป.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย